

Indstilling af den journalistiske afdækning af gældsskandalen i Danske Bank

Jeg indstiller Steen Schat-Holm, Thomas Østerlin Koch, Joachim Claushøj Bindslev, Peter Vesterlund, Niels Lykke Møller og Morten Spiegelhauer, TV 2, og Eva Jung, Michael Lund og Lars Nørgaard Pedersen, Berlingske, for afdækningen af gældssagen i Danske Bank.

Man skal kunne stole på sin bank.

Når banken sender opgørelser over, hvad kunderne skylder, skal tallene stemme - og hvis de ikke gør, skal det rettes til med det samme. Ellers får det uoverskuelige konsekvenser hele vejen gennem systemet. Men for op mod en kvart million af Danske Banks mest sårbare kunder, dem, der er røget til inkasso - har det ikke været tilfældet.

Gennem årtier har banken opkrævet forkerte og for store beløb fra deres kunder. De samme fejlagtige tal er blevet sendt til eksterne inkassobureauer, til skattemyndighederne og til domstolene. De samme tal har dommere stølet på og truffet tusindvis af afgørelser på baggrund af - afgørelser, som nu risikerer at skulle gå om.

Hele vejen igennem har problemerne været kendt i bankens ledelse. I årevis har frustrerede medarbejdere i banken advaret deres chefer, og bankens egen vagthund har kendt til problemet i 11 år. Alligevel er intet sket, og den ulovlige opkrævning er fortsat.

Gennem de seneste 15 måneder har journalisterne fra TV 2 og Berlingske optrevlet sagen bid for bid, og skandalen bliver ved med at vokse. Senest er der blevet identificeret hele 27 nye problemstillinger i gældsinddrivelsen, som kan påvirke yderligere flere hundrede tusinde kunder og som breder sig til bankens kunder i Norge.

Historierne giver også et sjældent indblik i maskinrummet mens oprydningsarbejdet udspiller sig i en af landets største kommunikationsafdelinger. Ved hjælp af lækkede kommunikationsplaner, Q&As og hemmelige lydoptagelser afsløres det, hvordan banken har orkestreret et større cover up, som skal få det til at se ud som om, at den ulovlige opkrævning af inkassogæld først er blevet opdaget i 2019.

Ledelsen i Danske Bank gik således i første omgang ud med en usand fortælling om, at banken havde reageret resolut og igangsat en oprydning i det øjeblik, at problemerne blev identificeret. Den fortælling måtte banken trække tilbage og beklage, da journalisterne konfronterede dem med omfattende dokumentation for, at problemerne havde været kendt gennem flere årtier. Banken havde endog fortiet, at der tilbage i 2008 blev udarbejdet en detaljeret plan for, hvordan problemerne kunne løses – en plan som efterfølgende blev skrottet af banken.

Journalisternes afsløring af dette cover up har fået Danske Banks forsøg på at rebrande banken under sloganet 'Better Bank' til mere at ligne flotte ord end reelle hensigter.

De samlede afsløringer i sagen omfatter blandt andet:

- Landets største bank, Danske Bank, har i årtier systematisk opkrævet for meget gæld fra bankens mest sårbare kunder. Banken har krævet for høje beløb, inddrevet forældet gæld og i nogle tilfælde opkrævet gæld fra de forkerte personer.

- Op mod en kvart million bankkunder vurderes at være berørt af gældssagen i Danske Bank. Banken har selv oplyst, at hovedparten af 254.000 kunders sager er påvirket af fejl.
- Fejlagtige gældsoplysninger er videregivet til skattemyndigheder og domstole. Helt op mod 16.000 retssager risikerer at skulle gå om.
- Mindst 17.000 gældssager er øjeblikkeligt sat i bero med direkte henvisning til mediernes dækning.
- Danske Bank har i årevis kendt til de fejlagtige opkrævninger - uden at bremse dem. Både ansatte i inkassoafdelingen og bankens interne revisorer har advaret om fejlagtige opkrævninger.
- Danske Bank har opereret med overpriser for de mest sårbare kunder, når de fulgte bankens rådgivning og brugte Danske Banks ejendomsmægler, Home, i ejendomshandler. En type af handler, der eksploderede i årene efter finanskrisen sammen med antallet af insolvente kunder. Alle Home-sager skal nu gennemgås enkeltvis, ligesom de ramte kunder skal have erstatning.
- Bankens øverste ledelse, bestyrelsen, har kendt til de forkerte opkrævning og ligefrem opfordret til, at man ikke kommunikerede for detaljeret om sagen.
- Finanstilsynet har givet hård kritik til Danske Bank for sagen og pålagt banken, at der blev gennemført en uvildig undersøgelse af forløbet - som banken selv skal betale.
- Også andre store banker i Danmark har vist sig at have lignende problemer med gældsinddrivelse.
- Danske Bank har fra begyndelsen af dækningen forsøgt at nedtone sagen, selv om banken godt var klar over omfanget. Kun i takt med at dokumenter og kilder blev præsenteret for banken, har man gradvist erkendt skandalen.
- Banken taler i dag om "et eklatant ledelsesmæssigt svigt".

Gældsskandalen i Danske Bank er muligvis den sag i finansverdenen i nyere tid med de største konsekvenser for flest mennesker. Og vel at mærke mennesker, som meget ofte ikke har en stemme i offentligheden.

Derfor fortjener journalisterne bag afdækningen af gældssagen årets Cavlingpris for deres helt særlige og ekstraordinære indsats i afsløringerne af gældskaos i Danske Bank.

Afsløringerne har vist, at man ikke kunne stole på bankens oplysninger, uagtet om man er kunde, samarbejdspartner, dommer eller myndighed. På den baggrund har Danmarks største bank ikke levet op til sit helt særlige samfundsansvar og i stedet prøvet at snige sig uden om offentlighedens søgelys og ikke levet op til sine egne ord om åbenhed.

Uden journalisternes vigtige arbejde var gældsskandalen måske endt som bankens helt store hemmelighed. Derfor fortjener journalisterne denne pris for at kaste lys over en af de største erhvervsskandaler i nyere tid.

København den 2.11.2021. Lisbeth Knudsen, Strategidirektør Altinget/Mandag Morgen

